Gemeenteraadsverkiezingen 2026

Een solide pgb

Adviezen en suggesties voor uw gemeente

Datum: 7 juli 2025
Plaats: Utrecht
Betreft: **Brief met input** over het pgb voor de verkiezingsprogramma's

Beste (kandidaat-)gemeenteraadsleden,

Iedereen moet zijn[1] leven kunnen leiden zoals hij dat wil en kunnen participeren in de samenleving. Ook als je een beperking of aandoening hebt. Dit is vastgelegd in het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat in 2016 ook door Nederland is geratificeerd. Door de uitvoering van dit verdrag in Nederland staan eigen regie, keuzevrijheid en autonomie centraal.
Uitgaan van vertrouwen is hierbij van essentieel belang. Ook binnen uw gemeente. Er mogen geen belemmeringen zijn om participatie mogelijk te maken. Een inkomensafhankelijke eigen bijdrage op voorzieningen die noodzakelijk zijn om te participeren is dan ook niet in lijn met dit verdrag.

Het persoonsgebonden budget (pgb)

Het pgb is hét instrument dat ervoor zorgt dat mensen met een levenslange ziekte of beperking hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen en te kunnen participeren in de samenleving. Budgethouders die bewust kiezen voor eigen regie over hun leven en voor het zelf organiseren van hun zorg, zetten er hun leven mee op de rit. Ze kunnen zelf kiezen wie de zorg/ondersteuning levert op het moment en locatie passend bij hun leven. Waarbij zij zelf kunnen aangeven hoe de best passend zorg/ ondersteuning geleverd wordt, alles afgestemd op wat zij prettig vinden.

Samen voor een solide pgb

Een uitgebreide uitleg over een solide pgb vindt u in de bijgevoegde notitie. Wij willen u goed informeren en adviseren, zodat u in staat bent de juiste beslissingen te nemen voor uw inwoners. Op hoofdpunten komt het erop neer dat we u vragen het volgende op te nemen in uw verkiezingsprogramma:

Wij vinden het belangrijk dat inwoners eigen regie kunnen voeren over hun leven en daarmee ook over hun zorg, daarom zullen wij de bestaande keuzevrijheid voor het persoonsgebonden budget (pgb) of naturazorg garanderen en ons daar hard voor maken. We staan ervoor dat inwoners die met een pgb gaan werken goed toegerust worden, zodat zij hun taken als budgethouder adequaat kunnen uitvoeren. En we zorgen voor toereikende pgb-tarieven, zodat een budgethouder in staat is kwalitatief goede zorg en ondersteuning in te kunnen kopen. Door ook nog eens integraal (onderwijs/werk/zorg/ondersteuning en vervoer) te kijken naar de hulpvragen bereiken we het beste resultaat.

Heeft u naar aanleiding van deze brief vragen dan kunt u contact opnemen met Jacqueline Gomes (sr. beleidsadviseur Per Saldo) 06 55342619 of per mail: beleid@pgb.nl.

We wensen u veel succes bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Met vriendelijke groet,

Hadewych Cliteur
Directeur-bestuurder Per Saldo

1 Lees voor 'zijn' en 'hij', ook haar/zij en diens/die/hen.

PerSaldo
www.pgb.nl

Gemeenteraadsverkiezingen 2026

Een solide pgb

Adviezen en suggesties voor uw gemeente

Datum: 7 juli 2025
Plaats: Utrecht
Betreft: **Notitie bij de brief** met input over het pgb voor de verkiezingsprogramma's

Aanleiding

Ruim tien jaar na de decentralisatie concludeert Per Saldo helaas nog altijd dat veel budgethouders in het gemeentelijk domein veel wantrouwen ervaren als zij met een pgb hun hulp willen gaan organiseren. Dit kwam ook als belangrijk punt naar voren uit het in 2021 uitgevoerde onderzoek van Significant naar de 'Betekenis en waarde van het pgb'.

Pgb onder druk

Het pgb staat onder druk. Dit heeft verschillende oorzaken. Daarbij is de keuzevrijheid in het gedrang, zijn tarieven om kwalitatief goede zorg en ondersteuning in te kunnen kopen vaak ontoereikend en worden de administratieve lasten steeds hoger. Uitgaan van vertrouwen is de rode draad en nodig om samen vooruitgang te boeken. We moeten terug naar de menselijke maat. Om dit vertrouwen te laten ontstaan is het nodig om eerlijk te durven kijken naar knelpunten, daarover in gesprek te gaan met elkaar en oplossingen te vinden.

Gemeenten hanteren steeds strengere regels, doordat een zeer kleine groep het pgb niet juist besteedt. Zij maken fouten en vallen soms ten prooi aan onbetrouwbare aanbieders en/ of bemiddelingsbureaus die frauderen met budgetten. Het gaat echter om een zeer kleine groep en vaak hebben zij nooit een bewust positieve keuze gemaakt voor een pgb. En dus wordt in deze situaties uit nood een pgb genomen. Zij zijn vaak door gemeenten in het pgb gedrukt, omdat:

1. de benodigde hulp niet door gecontracteerde aanbieders geleverd kon worden of
2. er wachtlijsten zijn voor passende gecontracteerde hulp of
3. de aanbieder de hulp alleen via een pgb levert.

Toekomst pgb

Om de toekomst van het pgb binnen gemeenten weer solide te maken, vragen we u in uw gemeente de volgende punten de komende gemeenteraadsperiode te realiseren:

1. Een pgb blijft altijd een keus voor inwoners die er bewust voor kiezen en met een pgb kunnen werken;
2. Zorgen voor een goede voorlichting en toerusting van medewerkers in de toegang en (toekomstige) budgethouders/vertegenwoordigers;
3. Zorgen voor toereikende tarieven om kwalitatief goede hulp, ondersteuning en hulpmiddelen te kunnen inkopen;
4. Zorgen voor een beschikkingsduur passend bij de duur van de ziekte of beperking;
5. Zorgen dat gemeenten zo snel mogelijk aan kunnen sluiten op het pgb 2.0 systeem.

1.Een pgb blijft altijd een keus voor inwoners die er bewust voor kiezen en met een pgb kunnen werken

De belangrijkste mogelijkheid om eigen regie te kunnen voeren is het pgb: zelf kiezen wie jou zorg en/of ondersteuning geeft. En zelf kiezen wanneer, waar en op welke manier dit gebeurt. In de Wmo en Jeugdwet is de keuzevrijheid voor een pgb verankerd. Ondanks deze wettelijke verankering blijkt de keuzevrijheid voor een pgb lang niet altijd geborgd. Te vaak komen gemeenten met vergaande, extra regels, waardoor het onmogelijk wordt gemaakt om nog voor een pgb te kunnen kiezen. Of worden algemene voorzieningen onterecht ingezet als maatwerkvoorziening waarbij de autonomie en eigen regie van de inwoner met een beperking wordt genegeerd. Dit terwijl het VN Verdrag Handicap in 2016 al door Nederland is geratificeerd en dit één van de belangrijke uitgangspunten van het verdrag is.

Ervaring budgethouder (32):
"Op mijn 25e ging ik in mijn eigen appartement wonen. Doordat ik al een pgb-team had, wilde ik niet ver van mijn ouderlijk huis wonen om de continuïteit van de zorg te waarborgen. Dat is gelukt! Mijn pgb zorgt ervoor dat ik vrijheid heb die anders niet te realiseren is. Dat is voor mij het grootste goed, dat ik kan en mag kiezen wie mij komt helpen. Ik moet er niet aan denken om door iemand geholpen te worden die ik niet mag en waar ik totaal geen klik mee heb en die mij niet de kwaliteit van zorg kan geven die ik nodig heb.
Zonder pgb had ik niet op deze manier zelfstandig kunnen wonen. Aan het pgb moet niet steeds opnieuw worden gesleuteld, het biedt zoveel vrijheid en maatwerk voor mensen met een beperking en zeker ook voor de mantelzorgers. Deze vrijheid wordt door veel mensen als vanzelfsprekend gezien, maar dat is het niet. Zonder het pgb is écht passende zorg niet mogelijk!"

Daarom is het belangrijk dat we terug gaan naar waarvoor het pgb ooit was bedoeld. Iedereen die bewust kiest om eigen regie te voeren over zijn leven en in staat is met een pgb te werken, al dan niet met hulp van een betrouwbare vertegenwoordiger, zal de keuzevrijheid moeten hebben om met een pgb zorg en/of ondersteuning te organiseren. Dit stelt hem of haar in staat om vanuit eigen regie zoveel mogelijk op alle levensterreinen te participeren in de maatschappij. Uitgangspunt van het VN-Verdrag Handicap en ook het kernpunt van het pgb.

Waarom is zelf je zorgverlener kiezen belangrijk is:
Mensen met een hulpvraag geven aan dat het belangrijk is zelf voor een zorgverlener te kunnen kiezen. Een vertrouwd gezicht omdat bij zorg ook zeer intieme aspecten aan de orde komen, zoals bij het wassen en verschoning tijdens de menstruatie. Ook bij het openen van persoonlijke post en het openen van kasten is het van belang dat er een vertrouwde hulpverlener is die een hulpvrager zelf heeft gekozen.

2. Zorgen voor een goede voorlichting en toerusting van medewerkers in de toegang en (toekomstige) budgethouders/vertegenwoordigers

Inwoners met een hulpvraag moeten voorafgaand aan het keukentafelgesprek goede en volledige informatie krijgen over de keuze voor een pgb of zorg in natura. Mensen beseffen vaak zelf niet dat ze onvoldoende kennis hebben over het pgb en de daarbij behorende wet- en regelgeving. Kennis die je nodig hebt om een weloverwogen,
bewuste keuze te kunnen maken, om goed met een pgb te kunnen werken. Toekomstige budgethouders/vertegenwoordigers zouden alle ins en outs moeten kennen vóórdat ze met een pgb aan de slag gaan. Starten zonder te weten waar je aan begint, is ronduit risicovol. Je moet weten wat je rechten en plichten zijn, waarvoor je verantwoordelijk
bent, zeker als je als budgethouder ook werkgever wordt. Alleen door goede en volledige informatie vooraf weten hulpvragers wat een pgb inhoudt en kan een goede afweging gemaakt worden of een pgb past. Daarnaast moeten ook bestaande budgethouders goed toegerust worden en blijven om het pgb te beheren. Goede toerusting en informatievoorziening door Per Saldo zou een onlosmakelijk onderdeel moeten uitmaken van het proces van pgb toekenning en van het pgb beheer.

De afgelopen anderhalf jaar hebben we met zestien gemeenten in het land gewerkt aan goede toerusting voor toekomstige budgethouders. Dit door medewerkers van gemeenten en toekomstige budgethouders (vertegenwoordigers) als zij net zijn gestart met een pgb een informatieve cursus aan te bieden en hen de mogelijkheid te geven gebruik te maken van advisering door Per Saldo. Gemeenten geven aan het fijn te vinden meer kennis en informatie over het pgb te krijgen om een betere afweging te kunnen maken en het gesprek beter te kunnen voeren als zij beiden goed zijn geïnformeerd. Gemeenten kunnen voordeel hebben van samen met Per Saldo op te trekken in de ondersteuning, voorlichting en toerusting van (aankomende) budgethouders en eigen medewerkers. Er is een gezamenlijk belang: fraude en oneigenlijk gebruik zoveel mogelijk voorkomen. Hiervoor is een goede voorlichting en toerusting van de budgethouders aan de voorkant noodzakelijk.

Goede toerusting budgethouders/vertegenwoordigers
Goede informatie vooraf is nodig, zodat een hulpvrager weet waar die aan begint, een goede keuze kan maken en goed van start kan gaan. Het is ook belangrijk dat hulpvragers praktisch gezien met een pgb kunnen werken. Het 10-puntenkader pgb-vaardigheid van de Rijksoverheid helpt om te zien of een hulpvrager de vaardigheden al onder de knie heeft of dat er op bepaalde punten nog extra toerusting nodig is. Alle informatie over het pgb, hulp en advies vind je op www.pgb.nl. Verwijs hulpvragers voor informatie, advies en toerusting naar deze website.

Goede toerusting medewerkers gemeenten
Ook voor medewerkers in de toegang is het belangrijk dat zij goed zijn toegerust op pgb gebied. Dit stelt ze in staat goed af te tasten of iemand een bewust positieve keuze maakt voor een pgb en of er met een pgb gewerkt kan worden. Veel onderbuikgevoelens zullen hierdoor verdwijnen. We bieden ook trainingen en voorlichting op maat aan voor deze medewerkers.

3. Zorgen voor toereikende tarieven om kwalitatief goede hulp, ondersteuning en hulpmiddelen te kunnen inkopen

Het pgb heeft toereikende tarieven nodig om kwalitatief goede hulp in te kunnen kopen of hulpmiddelen aan te schaffen. Helaas ontvangen wij vaak signalen over gemeenten die de pgb-tarieven (willen gaan) verlagen.

Ervaring van een budgethouder:
"Ik kom enorm in de knel door de tariefsverlaging van €18,- naar €11,90 die de gemeente onlangs heeft doorgevoerd. Hulpverleners die al jaren bij mij werken moet ik nu gaan vertellen dat zij een enorme loonsverlaging krijgen. Ik ben bang om een terugval te krijgen, omdat trouwe hulpverleners afscheid zullen gaan nemen. En waar ga ik nieuwe mensen vinden voor dit tarief?"

De Centrale Raad van Beroep heeft onlangs ook meerdere uitspraken gedaan (ECLI:NL:CRVB:2023:1394 en ECLI:NL:CRVB:2023:1580) en verzoekt gemeenten toereikende tarieven toe te passen die in lijn zijn met CAO's. Toereikende tarieven gelden ook voor naasten die ondersteuning bieden. Het is sowieso van belang om tot een onderbouwd uurtarief van een pgb-zorgverlener te komen, voor zowel formele als betaalde informele pgb-zorg. Hiervoor is inzicht in de verschillende kostencomponenten van een uurtarief nodig, zoals de werkgeverslasten en bijkomende kosten. Ook is het belangrijk jaarlijks indexaties toe te kunnen passen op tarieven. In 2024 is er in opdracht van het ministerie van VWS in samenwerking met de VNG, verschillende gemeenten en Per Saldo de Handreiking Toereikende Pgb-tarieven in het Sociaal Domein ontwikkeld. De handreiking is in gemeenten die in omvang van elkaar verschillen uitgetest. We zien dat veel gemeenten nog onvoldoende bekend zijn met deze handreiking. Wij vragen gemeenten deze handreiking als leidraad te gebruiken bij het vaststellen van de pgb-tarieven. En om te zorgen voor toereikende tarieven zodat de budgethouder de zorgverlener een passend en eerlijk loon kan betalen.

Hulpmiddelen
Het is belangrijk dat een hulpvrager een passend hulpmiddel kan aanschaffen en onderhouden. En dat hiervoor een toereikend tarief wordt afgegeven. Dat is vaak lastig af te leiden van gecontracteerde tarieven, omdat hiermee vaak hoge bulkkortingen gemoeid gaan. Voor inwoners die gebruik maken van een pgb geldt dat de hoogte van het tarief voor hulpmiddelen met de budgethouder wordt afgestemd, inclusief het pakket van eisen. Daarbij geldt dat de hoogte van het pgb toereikend moet zijn om op basis van het functioneel pakket van eisen (advies) en de werkelijke kostprijs een passend hulpmiddel aan te schaffen en te onderhouden. Wij vragen u als gemeente – als dat nog niet gedaan is - het normenkader hulpmiddelen te omarmen en te werken volgens het normenkader en de bijbehorende convenanten te ondertekenen.

4. Zorgen voor een beschikkingsduur passend bij de duur van de ziekte of beperking

Het is noodzakelijk dat er bij langdurige beperkingen een langere beschikkingstijd afgegeven wordt passend bij de duur van de beperking. Nu wordt een beschikking vaak
voor maximaal een jaar of soms voor 2 jaar afgegeven. Voor mensen met een langdurige beperking zou minimaal een beschikking voor 5 jaar afgegeven moeten worden. We zien dat gemeenten dit steeds meer toepassen voor naturazorg maar dat er terughoudendheid is bij mensen die de ondersteuning zelf regelen met een pgb. Ook voor hen moet het vanzelfsprekend zijn een langere beschikkingsduur te krijgen. In 2021 heeft voormalig staatsecretaris Van Ooijen gemeenten al een brief gestuurd over dit onderwerp en later heeft minister Helder dit ook in haar pgb-actielijnen opgenomen, na een breed aangenomen motie in de Tweede Kamer.

Tussentijds evaluatiemomenten afspreken, die dienst verlenend van aard zijn, kan goed zijn. Tijdens zo'n moment kan besproken worden of alles nog goed te regelen is of men nog tevreden is, of het lukt om de ondersteuning zelf te organiseren en of de beschikking nog passend is bij de situatie. Als het nodig is kan er dan tussentijds natuurlijk wel een herindicatie aangevraagd worden.

5. Zorgen dat gemeenten zo snel mogelijk aan kunnen sluiten op het pgb 2.0 systeem

Het pgb 2.0 systeem, oftewel het PGB Portaal, is het nieuwe systeem waar de budgethouder en haar zorgverlener(s) en u als gemeente alle pgb-administratie digitaal gaan regelen. De belangrijkste kenmerken zijn:

- **Gebruikersvriendelijkheid**: Budgethouders geven een rapportcijfer van een 8.1, dat betekent dat zij zeer tevreden zijn over de afhandeling van de administratie en de geboden ondersteuning in het nieuwe pgb Portaal.
- **Snelheid**: De administratie vindt digitaal plaats in een systeem dat 24 uur per dag beschikbaar is. Zorgovereenkomsten afsluiten en goedkeuren en declaraties indienen en uitbetalen wordt binnen enkele dagen geregeld. Dat ging voorheen op papier, met controles achteraf en duurde toen weken.
- **Controles**: Alle gemeentecontroles op de zorgovereenkomsten en declaraties vinden meteen bij invoer plaats, dat voorkomt fouten en geeft de gebruikers van het PGB Portaal rust, omdat ze weten dat het al gecontroleerd en goed is.
- **Overzicht**: De gemeente (en ook de SVB) heeft direct alle informatie van de stand van zaken in een handig dashboard van de toekenningsberichten, de zorgovereenkomsten, de declaraties en correspondentie (en nog veel meer zaken). Zo kan er meteen met de actuele en juiste informatie gecommuniceerd worden wat de dienstverlening verhoogt.
- **Inzicht**: De gemeente heeft de beschikking over tal van online rapportages om het verloop van de pgb processen te monitoren. Dit kan bijvoorbeeld gaan over een early warning wanneer een declaratiepatroon gaat afwijken of hoeveel er aan pgb gelden al is besteed naar doelgroep.

Kort samengevat biedt dit pgb Portaal de gemeente een betere en snellere informatievoorziening op de pgb processen. Dat is goed voor de interne processen en goed voor de dienstverlening aan uw inwoners. Zorg dat uw gemeente zodra het mogelijk wordt gemaakt aan kan sluiten op dit nieuwe systeem.